

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย
และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

Factors Affecting the Credit Loans of Bangkok Bank Krungthai Bank and
Siam Commercial Bank

นครินทร์ ภูมิุตตะ¹ ศิริขวัญ เจริญวิริยะกุล²

Nakarin Phumutta¹ Sirikwan Jaroenwiriya²

¹ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² คณะเศรษฐศาสตร์ ศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ Business Economics, Master of Economics, Kasetsart University

² Faculty of Economics at Si Racha, Kasetsart University

E-mail: nakarin.p.to@gmail.com

บทคัดย่อ

Received: May 24, 2019

Revised: November 25, 2019

Accepted: December 12, 2019

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ กรุงไทยและไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทศนิยมแบบอนุกรมเวลา รายไตรมาส ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2551 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 จำนวนทั้งสิ้น 40 ไตรมาส (จำนวนข้อมูลทั้งหมด 120 ข้อมูล) โดยใช้แบบจำลอง Panel Data

ผลการศึกษาจากการทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Panel Unit Root) พบว่าอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อมีลักษณะ นิ่งที่ระดับ Level ในขณะที่ตัวแปรปริมาณเงินให้สินเชื่อ ปริมาณเงินฝากรวม ปริมาณสินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้และ ผลผลิตมวลรวมในประเทศไทยมีคุณสมบัติมีลักษณะนิ่งที่ผลต่างลำดับที่หนึ่ง (First Difference) ยิ่งไปกว่านั้นผลการ ทดสอบด้วยวิธีพาแนล พบว่าแบบจำลองที่เหมาะสม คือ แบบจำลองตัวแบบคงที่ (Fixed Effect Model) จากการศึกษา พบว่า ปริมาณเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อมีผลกระทบในเชิงบวกต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อ ในขณะที่ ปริมาณสินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้มีผลกระทบเชิงลบต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อทั้งสามธนาคารอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ส่วนปัจจัยที่ไม่กระทบต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อ คือ ผลผลิตมวลรวมในประเทศไทยและเหตุการณ์วิกฤตการณ์ทาง การเมืองของไทย ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้สามารถเป็นแนวทางให้กับธนาคารและผู้กำหนดนโยบาย นำไป ประยุกต์ใช้และกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารสินเชื่อให้มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อธนาคาร และระบบเศรษฐกิจของ ประเทศในแง่ของการลงทุนและสภาพคล่องทางการเงิน

คำสำคัญ : เงินสินเชื่อ, อัตราดอกเบี้ย, แบบจำลองพาแนล

Abstract

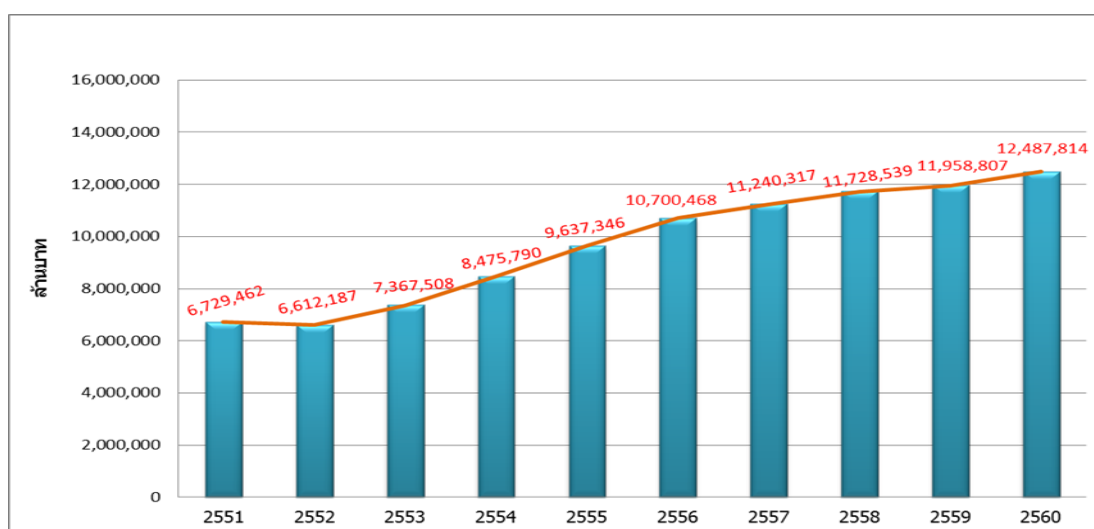
This research aims to analyze the factors that influence the amount of credit loan of Bangkok Bank Public Company Limited, Krung Thai Bank Public Company Limited and Siam Commercial Bank Public Company Limited. The quarterly data investigates by panel estimation starting from January 2008 to December 2017, total 40 Quarter. (total of data 120 observations.)

The results from the panel unit root test showed that the interest rate was stable at the level while the loan amount, the deposit amount, Non-Performing Loan (NPLs) and Gross Domestic Product (GDP) were stable at first difference. Moreover, the instruments that appropriated from panel estimations are fixed effect model. Conclusion, the results with panel methods found that the amount of deposits and interest rate has significantly positive effect on the bank credit loan. While NPLs showed a significantly negative effect on the bank credit loan in all three banks. Lastly, the factors had no significant effect on the bank credit loan consist of GDP and politic crisis risk in Thailand. For the suggestion, this paper can be guided for commercial banks and policy makers, which applied and created the policy of credit loan managements. The advantages for banks and economic systems in term of investments and financial liquidities.

Keyword : Credit Loan, Interest Rate, Panel Data

ความสำคัญและปัญหา

ธนาคารพาณิชย์ คือ สถาบันทางการเงินที่สำคัญที่สุดของประเทศและถือเป็นกลไกสำคัญที่มีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนและพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งธนาคารพาณิชย์มีหน้าที่เป็นสื่อกลางในการทำธุรกรรมทางการเงิน เช่น รับฝากเงิน ถอนเงิน ให้สินเชื่อ รับชำระเงิน และรวมถึงธุรกรรมทางการเงินผ่านทางช่องทางต่าง ๆ ที่ได้รับอนุญาต ทั้งนี้รายได้หลักของธนาคารพาณิชย์มาจากการปล่อยสินเชื่อเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งในการปล่อยสินเชื่อนั้นถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจในประเทศ เนื่องจากการให้สินเชื่อนั้นเป็นการเพิ่มสภาพคล่องของธุรกิจ ซึ่งส่งผลให้ตัวธุรกิจสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังช่วยในการลดปัญหาการขาดสภาพคล่องและขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนของตัวธุรกิจในประเทศ จากข้อมูลปี พ.ศ. 2561 เกี่ยวกับปริมาณรวมสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ดังภาพที่ 1 พบว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 – 2560 ปริมาณสินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง เป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศเริ่มฟื้นตัวจากการได้รับผลกระทบจากวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ (Subprime Mortgage Crisis) ในปี พ.ศ. 2550 ที่เกิดขึ้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยธุรกิจส่วนใหญ่มีความต้องการเงินทุนเพื่อที่จะขยายกิจการและรวมถึงเพิ่มสภาพของกิจการ เพื่อให้ฐานะทางการเงินของกิจการเติบโตขึ้น

ภาพที่ 1 ปริมาณรวมสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 – พ.ศ. 2560

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2561)

ซึ่งจากสถิติพบว่าธนาคารที่มีอัตราการเติบโตของปริมาณการให้สินเชื่อสูงที่สุด 3 อันดับแรกของประเทศไทย คือ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) โดยยอดปริมาณสินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ ปี พ.ศ. 2560 อยู่ที่ 2.004 ล้านล้านบาท ธนาคารกรุงไทย อยู่ที่ 1.939 ล้านล้านบาท และธนาคารไทยพาณิชย์อยู่ที่ 2.059 ล้านล้านบาท แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อัตราการเติบโตของปริมาณการให้เชื่อของธนาคารพาณิชย์ 3 อันดับแรกในกลุ่มขนาดใหญ่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2560 โดยใช้ปี พ.ศ. 2551 เป็นปีฐาน

หน่วย : พันล้านบาท

ปี	ธนาคารกรุงเทพ		ธนาคารกรุงไทย		ธนาคารไทยพาณิชย์	
	ปริมาณ สินเชื่อ	อัตราการ เติบโต	ปริมาณ สินเชื่อ	อัตราการ เติบโต	ปริมาณ สินเชื่อ	อัตราการ เติบโต
2551	1,181	–	1,042	–	916	–
2552	1,143	–3.22%	1,071	2.78%	940	2.62%
2553	1,256	9.89%	1,247	16.43%	1,058	12.55%
2554	1,470	17.04%	1,425	14.27%	1,306	23.44%
2555	1,604	9.12%	1,530	7.37%	1,568	20.06%
2556	1,753	9.29%	1,718	12.29%	1,758	12.12%
2557	1,782	1.65%	1,905	10.88%	1,797	2.22%
2558	1,869	4.88%	2,033	5.14%	1,856	3.28%
2559	1,941	3.85%	1,907	–4.79%	1,962	5.71%
2560	2,004	3.25%	1,939	1.68%	2,059	4.94%

ที่มา : ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) , ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) (2561)

ด้วยสาเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของการศึกษาหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบทำให้ปริมาณเงินให้สินเชื่อของแต่ละธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาได้ทำการศึกษาที่ละธนาคารด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงทำการทดสอบด้วยเครื่องมือทางเศรษฐมิติที่สามารถประมาณการได้พร้อมกันทั้งสามธนาคารและหลายช่วงเวลาพร้อมๆกัน ด้วยวิธีพหุคูณ เพื่อสามารถที่จะวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

สมมติฐานการวิจัย

1. ปริมาณเงินฝากมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณเงินให้สินเชื่อ
2. อัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณเงินให้สินเชื่อ
3. ปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณเงินให้สินเชื่อ

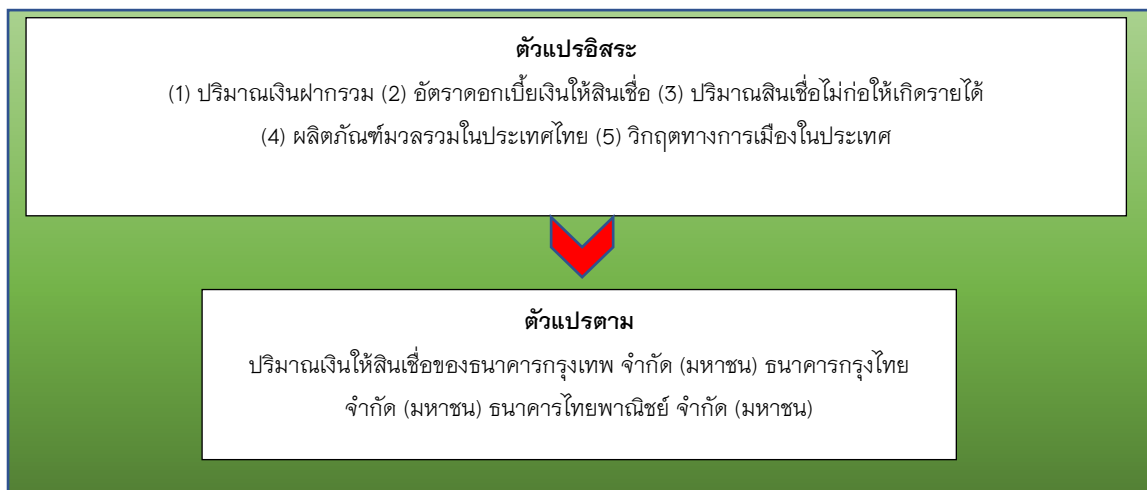
4. ผลัดกันมั่วรวมในประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณเงินให้สินเชื่อ
5. วิถีทางการเมืองในประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณเงินให้สินเชื่อ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ตามทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ (Loan Funds Theory) เกิดจากการพัฒนาแนวความคิดจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิกของ Fisher (พิบูล ใศวสุวรรณ, 2533) คือ การนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความจริงในระบบเศรษฐกิจมาใช้ประกอบในการวิเคราะห์ พบว่า อัตราดอกเบี้ยโดยที่แท้จริงนั้นไม่ได้เกิดจากการออมแต่เกิดจากการปล่อยเงินกู้ ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยจึงถูกกำหนดโดย อุปสงค์ต่อเงินกู้ (Demand for loanable funds) และอุปทานของเงินให้กู้ (Supply for loanable funds) อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติปริมาณเงินให้กู้ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ อีกหลายประการ ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) โดยใช้ข้อมูลรายปีที่มีอยู่ในลักษณะอนุกรมเวลา รายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2548 ถึงไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2555 พบว่าปริมาณเงินฝากและมูลค่าสินเชื่อด้วยคุณภาพที่ส่งผลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อซึ่งมาจากการศึกษาของ กิตติชัย (2555) ยิ่งไปกว่านั้นพิมพ์พัชร์ (2559) ศึกษาค้นคว้าเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์เป็นข้อมูลรายไตรมาส แบบอนุกรมเวลารายเดือน ระยะเวลาทั้งหมด 15 ปี เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม 2544 ถึง เดือนธันวาคม 2558 พบว่าอัตราส่วนปริมาณสินเชื่อต่อปริมาณเงินฝากมีผลต่อปริมาณเงินกู้ยืม และหากเป็นธนาคารออมสินซึ่งเป็นธนาคารของภาครัฐ จากการศึกษาของนิชาภัทร (2555) โดยใช้ข้อมูลรายปีประเภทอนุกรมเวลารายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ถึงปี พ.ศ. 2553 พบว่าปริมาณเงินฝากเพียงอย่างเดียวที่มีผลต่อปริมาณเงินกู้ยืมของธนาคารออมสิน

ยิ่งไปกว่านั้น วิมล (2551) ศึกษาค้นคว้าเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) โดยการวิเคราะห์เชิงบรรยายและโดยการใช้ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2544 ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2550 เป็นเวลา 28 ไตรมาส เป็นจำนวน 4 ธนาคาร ผลการศึกษารูปได้ว่า ปริมาณเงินฝากมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อทุกธนาคาร และในส่วนของการปล่อยเงินให้สินเชื่อเฉลี่ยมีเพียงของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารเดียวเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคาร ส่วนธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคาร

จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้สรุปได้ว่า ยังคงมีช่องว่างงานวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรเศรษฐกิจมหภาค อันได้แก่ ผลัดกันมั่วรวมประชาชาติเบื้องต้นแม้กระทั่งวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่อาจจะส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารได้ ทั้งนี้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดใช้การประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares – OLS) ทั้งสิ้นซึ่งมีข้อจำกัดในการศึกษา คือ ศึกษาได้เพียงอนุกรมเวลาเพียงอย่างเดียว แต่วิธีพหุคูณจะเป็นการศึกษาได้ทั้งอนุกรมเวลาพร้อมกันหลาย ๆ ธนาคารได้ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่มีขนาดใหญ่ 3 อันดับด้วยวิธีพหุคูณ อันจะทำให้ผลการประมาณการมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดย ผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบในการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ที่มา : จากการศึกษา (2561)

ขอบเขตการวิจัย

1. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รายไตรมาส จำนวน 40 ไตรมาส โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2551 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี 2560 จากข้อมูลทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานประจำปี และวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

2. ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- (1) ปริมาณเงินฝากรวมของธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
- (2) อัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
- (3) ปริมาณสินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
- (4) ผลกระทบต่อมวลรวมในประเทศไทย
- (5) วิถีพฤติกรรมการเมืองในประเทศไทย

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทยและธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานประจำปี และวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานประจำปี และวารสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2551 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี 2560

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องด้วยข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์เป็นข้อมูลแบบอนุกรมเวลาจึงต้องทำการทดสอบ Unit Root เพื่อทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Stationary) เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดจากการนำตัวแปรที่ไม่นิ่งไปประมาณการสมการถดถอย หลังจากทำการทดสอบ Unit Root แล้ว จะทำการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยที่อิทธิพลกับปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ด้วยสมการถดถอย โดยใช้รูปแบบของการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Panel Data ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แบบ ดังนี้ Pooled Regression Model , Fixed Effect Model และ Random Effect Model โดยผู้ศึกษาได้กำหนดแบบจำลอง ดังนี้

$$\ln Loan_{it} = \beta_0 + \beta_1 \ln DEP_{it} + \beta_2 \ln INT_{it} + \beta_3 \ln NPL_{it} + \beta_4 \ln GDP_{it} + \beta_5 CS1_{it} + \varepsilon_{it}$$

โดยที่

Loan	คือ	ปริมาณเงินให้สินเชื่อ (ล้านบาท)
DEP	คือ	ปริมาณเงินฝากรวม (ล้านบาท)
INT	คือ	อัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อ Minimum loan Rate: MLR เป็นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี (ร้อยละ)
NPL	คือ	ปริมาณสินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้ (ล้านบาท)
GDP	คือ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทย (ล้านบาท)
CS1	คือ	เกิดวิกฤตทางการเมืองในประเทศ
		1 = เกิดวิกฤตทางการเมืองในประเทศ
		0 = ไม่เกิดวิกฤตทางการเมืองในประเทศ
I	คือ	ตัวแทนธนาคาร
		1 = ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
		2 = ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
		3 = ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
T	คือ	ช่วงเวลารายไตรมาสตั้งแต่ไตรมาส 1 ปี 2551 ถึง ไตรมาส 4 ปี 2560
ε	คือ	ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term)

หลังจากได้ค่าผลลัพธ์จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Panel Data ทั้ง 3 รูปแบบแล้วจะทำการทดสอบเพื่อพิจารณาเลือกระหว่าง Pooled Regression Model เทียบกับ Fixed Effect Model & Random Effect Model นั้น สามารถทำได้โดยใช้การทดสอบ Wald – Coefficient Restrictions (Wald Test) และการทดสอบเพื่อพิจารณาเลือกระหว่าง

Fixed Effect Model กับ Random Effect Model นั้น สามารถทำได้โดยใช้การทดสอบ Hausman Test เพื่อพิจารณาว่ารูปแบบการวิเคราะห์รูปแบบใดเหมาะสมที่สุด

ผลการศึกษา

สถิติเบื้องต้นของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อ จากตารางที่ 2 นำเสนอข้อมูลทดสอบด้วยสถิติเบื้องต้นของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ พบว่า DEP (เงินฝากรวม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1,624,425 ล้านบาท และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 410,113 ล้านบาท โดยธนาคารกรุงเทพมีเงินฝากรวมสูงที่สุดจาก 3 ธนาคารที่นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยปริมาณเงินฝากรวมสูงที่สุด เท่ากับ 2,310,743 ล้านบาท ในปี 2560 ไตรมาสที่ 1 ในขณะที่ธนาคารไทยพาณิชย์มีเงินฝากรวมน้อยที่สุดจาก 3 ธนาคาร เท่ากับ 874,300 ล้านบาท ในปี 2551 ไตรมาสที่ 2 อัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อ (INT) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 6.579958 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 0.452111 โดยมีอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 7.25 อัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 5.85 ปริมาณสินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 60,613 ล้านบาท มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 18,883 ล้านบาท โดยธนาคารกรุงไทยมีปริมาณสินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้สูงที่สุดจาก 3 ธนาคาร เท่ากับ 103,709 ล้านบาท ในปี 2560 ไตรมาสที่ 3 ในขณะที่ธนาคารไทยพาณิชย์มีปริมาณสินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่ำสุดจาก 3 ธนาคาร เท่ากับ 34,663 ล้านบาท ในปี 2555 ไตรมาสที่ 2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทย (GDP) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2,928,379 ล้านบาท มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 513,764 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทยมีค่าสูงสุดเท่ากับ 4,015,834 ล้านบาท ในปี 2560 ไตรมาสที่ 4 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 2,173,633 ล้านบาท ในปี 2552 ไตรมาสที่ 2 ปริมาณเงินให้สินเชื่อ (LOAN) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1,522,965 ล้านบาท มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 365,700 ล้านบาท โดยธนาคารไทยพาณิชย์มีปริมาณเงินให้สินเชื่อสูงที่สุดและต่ำสุดจาก 3 ธนาคาร เท่ากับ 2,059,948 ล้านบาท ในปี 2560 ไตรมาส 4 และ เท่ากับ 858,026 ล้านบาท ในปี 2551 ไตรมาส 1 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สถิติเบื้องต้น

สถิติ	DEP (ล้านบาท)	INT (%)	NPL (ล้านบาท)	GDP (ล้านบาท)	LOAN (ล้านบาท)
ค่าเฉลี่ย	1,624,425	6.579958	60,613	2,928,379	1,522,965
ส่วนเบี่ยงเบน	410,113	0.452111	18,883	513,764	365,700
ค่าสูงสุด	2,310,743	7.250000	103,709	4,015,834	2,059,948
ค่าต่ำสุด	874,300	5.850000	34,663	2,173,633	858,026

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews

จากผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระในตารางที่ 3 พบว่าตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันน้อยกว่า 0.8 ดังนั้น จึงสามารถนำตัวแปรอิสระไปใช้ในการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ด้วยสมการถดถอยได้ โดยจะไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	LOAN	DEP	INT	NPL	GDP	CS
LOAN	1.0000					
DEP	0.3436	1.0000				
INT	0.2830	0.2237	1.0000			
NPL	-0.3061	-0.2171	-0.0616	1.0000		
GDP	0.0868	0.2611	-0.1425	-0.1062	1.0000	
CS	-0.0242	-0.0644	-0.1486	-0.0444	-0.0382	1.0000

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews

ผลการทดสอบด้วยวิธี Panel Unit Root จากผลการทดสอบตามตารางที่ 4 พบว่าตัวแปร MLR มีคุณสมบัติ Stationary ที่ระดับ Level ในขณะที่ตัวแปร LOAN DEP NPL และ GDP มีคุณสมบัติ Stationary ที่ระดับ First Difference จึงสรุปได้ว่าข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถนำมาใช้หาความสัมพันธ์ด้วยสมการถดถอย (Multiple Regression) โดยตัวแปรที่ใช้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามไม่ใช่ความสัมพันธ์ที่แท้จริง (Spurious Regression)

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบ Unit Root

ตัวแปร	Prob.	Order Of Integration	ADF Statistic	ผลการทดสอบ
LOAN	0.0023	First Difference	20.4502	Stationary
DEP	0.0000	First Difference	45.0299	Stationary
MLR	0.0030	Level	19.7772	Stationary
NPL	0.0000	First Difference	35.8670	Stationary
GDP	0.0000	First Difference	67.4104	Stationary

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews

หมายเหตุ : ค่า Probability Value มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 99

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพานเนล ผลการพิจารณาเลือกใช้การประมาณสมการถดถอยการทดสอบเพื่อพิจารณาเลือกระหว่าง Pooled Regression Model เทียบกับ Fixed Effect Model & Random Effect Model นั้น สามารถทำได้โดยใช้การทดสอบ Wald – Coefficient Restrictions (Wald Test) โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ โดยมีสมมติฐานหลักในการทดสอบ (H0) คือ ค่าความแปรปรวนระหว่างหน่วยมีค่าคงที่ จากการทดสอบพบว่าค่า Probability Value มีค่าเท่ากับ 0.0000 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก สรุปได้ว่า Fixed Effect Model & Random Effect Model เป็นวิธีที่เหมาะสมมากกว่า Pooled Regression Model

ซึ่งจากตารางที่ 5 จะแสดงผลการประมาณการไว้ทั้ง 3 แบบ แต่จะทำการเลือกแบบจำลองที่เหมาะสมระหว่าง Fixed Effect Model กับ Random Effect Model นั้นเพียงแบบจำลองเดียว โดยใช้การทดสอบ Hausman Test แสดงไว้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 5 ผลการประมาณสมการถดถอยด้วยวิธีพานเนล

Panel Data	Pooled Regression	Fixed Effect Model	Random Effect Model
Variable	Coefficient	Coefficient	Coefficient
DEP	0.167690 (0.0120)**	0.158220 (0.0184)**	0.173212 (0.0075)***
INT	0.011831 (0.0139)**	0.012057 (0.0124)**	0.011588 (0.0572)*
NPL	-0.073343 (0.0069)***	-0.075460 (0.0057)***	-0.042767 (0.1165)
GDP	0.018935 (0.7156)	0.020866 (0.6884)	0.023588 (0.7216)
CS	0.001064 (0.8628)	0.001035 (0.8665)	0.001389 (0.8619)
C	-0.062564 (0.0473)**	-0.063900 (0.0432)**	-0.061256 (0.1273)
R-squared	0.218807	0.231541	0.140934
Adjusted R-squared	0.183618	0.182190	0.102238
Durbin-Watson stat	1.846855	1.878035	1.905133
F-Statistic	6.218068	4.691746	3.642027

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews

หมายเหตุ : * หมายถึง ค่า Probability Value มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.1

** หมายถึง ค่า Probability Value มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

*** หมายถึง ค่า Probability Value มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.09

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบด้วยวิธี Hausman Test

Test Cross-Section Random Effect			
Test Summary	Chi-Sq. Statistic	Chi-Sq. d.f.	Prob.
Period random	6.801820	3	0.0785

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews

หมายเหตุ : ค่า Probability Value มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.1

จากผลการทดสอบแบบจำลองด้วยวิธี Hausman Test โดยทดสอบ Period random ตามตารางที่ 6 โดยมีสมมติฐานหลักในการทดสอบ (H0) คือ การประมาณค่าแบบจำลองในรูปแบบ Random Effect Model มีความเหมาะสมมากที่สุด จากการทดสอบพบว่าค่า Probability Value มีค่าเท่ากับ 0.0785 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ระดับความเชื่อมั่น 90% สรุปได้ว่า Fixed Effect Model เป็นวิธีที่มีความเหมาะสมมากกว่า Random Effect Model ในการประมาณการสมการถดถอยเพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 7 ผลของค่าสัมประสิทธิ์ จากแบบจำลอง Fixed Effect

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	Prob.	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	Prob.
DEP	0.1582	0.0184	GDP	0.0209	0.6884
INT	0.0121	0.0124	CS	0.0010	0.8665
NPL	-0.0755	0.0057			

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธี Fixed Effect Model แสดงถึงผลของค่าสัมประสิทธิ์และค่าทางสถิติ โดยการประมาณจากแบบจำลอง ซึ่งสามารถพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งผลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษา ปัจจัยส่งผลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ผู้วิจัยได้ข้อสรุปดังนี้

1. ปริมาณเงินฝากรวมสามารถอธิบายปริมาณเงินให้สินเชื่อได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในทิศทางเดียวกันโดยเมื่อปริมาณเงินฝากรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลทำให้ปริมาณเงินให้สินเชื่อเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.15
2. อัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อ สามารถอธิบายปริมาณเงินให้สินเชื่อได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในทิศทางเดียวกันโดยเมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลทำให้ปริมาณเงินให้สินเชื่อเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.01
3. ปริมาณสินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้ สามารถอธิบายปริมาณเงินให้สินเชื่อได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในทิศทางตรงกันข้าม โดยเมื่อปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลทำให้ปริมาณเงินให้สินเชื่อลดลงร้อยละ 0.07
4. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทย ไม่สามารถอธิบายปริมาณเงินให้สินเชื่อได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
5. วิถีพฤติกรรมการเมืองในประเทศไทย ไม่สามารถอธิบายปริมาณเงินให้สินเชื่อได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) คือ ปริมาณเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อ ซึ่งตัวแปรอิสระดังกล่าวข้างต้นสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันของปริมาณเงินให้สินเชื่อ อธิบายผลได้ว่าปริมาณเงินฝากเพิ่มขึ้นจากผู้ออมทำให้ธนาคารมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ธนาคารสามารถนำรายได้ไปปล่อยสินเชื่อให้กับผู้ที่ต้องการเงินทุนได้เพิ่มขึ้น ในส่วนของอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ซึ่งเป็นรายได้ของธนาคารหากเพิ่มสูงขึ้นธนาคารก็อยากที่จะเพิ่มการให้สินเชื่อที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งทำให้รายได้ของธนาคารเพิ่มขึ้นในอนาคต สอดคล้องกับงานของ พิมพัลลภชัย พัฒนชัย (2559) และ นิชาภัทร ไทยเทศ (2555) สำหรับปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณเงินให้สินเชื่อ เนื่องจากหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น ธนาคารก็จะลดปริมาณเงินให้สินเชื่อลดลงได้ สอดคล้องกับงานของ กิตติชัย กาทองทุ่ง (2555) อย่างไรก็ตามในส่วนของการผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทยและวิกฤตทางการเมืองในประเทศไทยไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินให้สินเชื่อ เนื่องจากในบางปีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทยลดลง แต่ความต้องการใช้สินเชื่อของผู้ประกอบการธุรกิจและประชาชนยังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งจากงานวิจัยของ บวรวิษญ์และวรวิฑู (2561) พบว่า วัฏจักรการเงินของไทยจะเกี่ยวข้องกับวัฏจักรเศรษฐกิจผ่านตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศได้ พบว่าต้องมีรอบวัฏจักรที่ค่อนข้างยาวซึ่งเป็นข้อมูลที่มากกว่า 10 ปีขึ้นไป ดังนั้นการศึกษารังนี้ข้อมูลอาจจะยังมีระยะเวลาไม่เป็นวัฏจักร และเหตุการณ์วิกฤตทางการเมืองเกิดขึ้นเฉพาะในเขตพื้นที่ของจังหวัดกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล อีกทั้งยังเกิดในช่วงระยะเวลาสั้น ภาคธุรกิจและภาคประชาชนยังมีความต้องการใช้สินเชื่ออย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจัยดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อ และเนื่องจากในช่วงวิกฤตทางการเมืองที่เกิดขึ้นนั้น “คณะกรรมการนโยบายการเงินมีประกาศให้ลดดอกเบี้ยนโยบายลง จากร้อยละ 2.0 เหลือ 1.75 ทำให้ต้นทุนการเงินของธนาคารพาณิชย์ลดลง ส่งผลให้ดอกเบี้ยเงินกู้ลดลง การกู้เงินไปซื้อบ้านหรือทำธุรกิจก็จะมีต้นทุนที่ถูกลง” (ไทยรัฐออนไลน์, 2558) ส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อยังดีขึ้นได้

ข้อเสนอแนะจากการศึกษารังนี้สามารถเป็นแนวทางให้กับธนาคารและผู้กำหนดนโยบาย นำไปประยุกต์ใช้และกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารสินเชื่อให้มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อธนาคาร และระบบเศรษฐกิจของประเทศ ในแง่ของการลงทุนและสภาพคล่องทางการเงิน จากผลการศึกษาพบว่าเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยส่งผลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรทำการออกผลิตภัณฑ์เงินฝากที่หลากหลายเพื่อเพิ่มปริมาณเงินฝากในระยะยาว ซึ่งส่งผลให้ธนาคารมีปริมาณเงินสำหรับปล่อยสินเชื่อมากขึ้นตามและควรทำการวิเคราะห์และแยกกลุ่มลูกค้า เพื่อจัดสรรอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้า เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยแต่ละประเภทมีต้นทุนและผลตอบแทนแตกต่างกันไปเพื่อผลประโยชน์และกำไรสูงสุดของธนาคาร

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยครั้งนี้ได้มีการศึกษาทั้งตัวแปรปัจจัยภายในธนาคารและตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคครอบคลุมถึงปริมาณเงินให้สินเชื่อ แต่อาจจะมียังปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่ได้ศึกษาในครั้งนี้อีกหากในอนาคตเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไปอาจจะทำให้มีปัจจัยนอกเหนือจากนี้ที่อาจส่งผลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อได้ จึงเป็นข้อจำกัดของการศึกษารังนี้ อีกทั้งข้อจำกัดในเรื่องของงานวิจัยนี้ครอบคลุมเฉพาะบางธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ซึ่งจำเป็นต้องมีการศึกษาต่อยอดเพื่อให้องค์ความรู้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย กาทองทุ่ง. (2555). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนินทร์ พิทยาวิริช. (2547). *การบริหารสินเชื่อสถาบันการเงินครบวงจร*. กรุงเทพฯ: อักษรโสภณ.
- ณิชาภัทร ไทยเทศ. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อ ธนาคารออมสิน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2558). *กนง.ลดดอกเบี้ยกระตุ้นเศรษฐกิจ* สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/486462>.
- ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). (2561). *รายงานประจำปี พ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2560*. สืบค้นจาก <http://www.krungsri.com/bank/th/InvestorRelations/FinancialInformationandReports/FinancialStatements.html>.
- ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). (2561). *รายงานประจำปี พ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2560*. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbank.com/th-TH/Investor-Relations/Financial-Information>.
- ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน). (2561). *รายงานประจำปี พ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2560*. สืบค้นจาก <http://www.ktb.co.th/th/investor-relations/financial-information/annual-report>.
- ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน). (2561). *รายงานประจำปี พ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2560*. สืบค้นจาก <http://www.kasikornbank.com/th/IR/FinanInfoReports/Pages/financial-reports.aspx>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). *เกณฑ์ส่วนแบ่งทางการตลาดของธนาคารพาณิชย์ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย*. สืบค้นจาก http://www2.bot.or.th/statistics/Download/FI_RT_004_S2_TH.PDF.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). *รายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน ธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศ*. สืบค้นจาก <http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/FinancialInstitutions/BLS/Pages/default.aspx>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). *เงินให้สินเชื่อ เงินฝาก และอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝากของธนาคารพาณิชย์*. สืบค้นจาก <http://www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=155&language=TH>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). *อัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อ ของธนาคารพาณิชย์ไทย*. สืบค้นจาก http://www.bot.or.th/Thai/Statistics/FinancialMarkets/Interestrates/_layouts/application/interest_rate/IN_Historical.aspx.
- ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). (2561). *รายงานประจำปี พ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2560*. สืบค้นจาก <http://www.scb.co.th/th/investor-relations/financial-information.html>.
- บรรณวิทย์ จินดารักษ์ และ วรวิทย์ ทรัพย์บริบูรณ์. 2561. *วัฏจักรการเงินไทยเกี่ยวข้องกับวัฏจักรเศรษฐกิจ*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์.
- ปฐวีธร จรุงเกียรติขจร. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ที่ประกาศซื้อหุ้นคืนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิกุล โค้วสุวรรณ. (2533). *ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิมพ์ลักษณ์ พัฒนชัย. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ไทย* (การศึกษานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วเรศ อุปปาดิก. (2544). *เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การสลายการชุมนุมที่แยกราชประสงค์ พ.ศ. 2553. (2560). สืบค้นจาก วิกีพีเดีย [https://th.wikipedia.org/wiki/การสลายการชุมนุมที่แยกราชประสงค์ พ.ศ. 2553](https://th.wikipedia.org/wiki/การสลายการชุมนุมที่แยกราชประสงค์_พ.ศ._2553).

เหตุการณ์รัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557. (2560). สืบค้นจาก วิกีพีเดีย [https://th.wikipedia.org/wiki/เหตุการณ์รัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557](https://th.wikipedia.org/wiki/เหตุการณ์รัฐประหารในวันที่_22_พฤษภาคม_พ.ศ._2557).

วิมล จินดาเงิน. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)*.

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

สุนันทา พรหมมาศ. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณการปล่อยสินเชื่อของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)*

(การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สำนักนโยบายการออมและการลงทุน. (2561). *ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ*. สืบค้นจากจาก

http://www.nesdb.go.th/main.php?filename=qgdp_page.